

FLEMMING PETERSEN: Atomalder uden kernekraft. Forsøget på at indføre kernekraft i Danmark 1954-1985 set i et internationalt perspektiv. Forlaget Klim; 1996. 239 s.; 250 kr.

Som et af de få vestlige i-lande har Danmark ikke baseret sin energiforsyning på national produktion af kernekraft. Det på trods af at stærke kræfter ellers ønskede og var langt fremme i planlægningen med at gøre den danske energiforsyning kernekraftafhængig. Ikke mindst 1970'ernes oliekriser havde aktualiseret kernekraftens tiltrækning. Men som de fleste i dette land vil erindre, besluttede et flertal i Folketinget i 1985 at tage atomkraften helt ud af den danske energiplanlægning.

Denne slutsats er kun kulminationen på en proces, der strækker sig betydeligt længere tilbage i tid og i hvert fald har rødder i den tidlige efterkrigstid. Man kan forbavses over, at denne historie som så mange andre af efterkrigstidens 'historier' ikke er blevet taget til forskningsmæssig behandling før, men en restriktiv arkivpraksis i kombination med manglende forskerrekuttering til historiefaget gennem en næsten 20-årig periode fra midten af 70'erne til midten af 90'erne bærer givet hovedansvaret herfor.

Det skal derfor hilses velkommen, at Flemming Petersen, der også har været medforfatter til det nyligt udsendte storværk om Risø historie, har begået en samlet fremstilling af bestræbelserne på at indføre kernekraft i Danmark. Der er tale om en god bog, fordi den anlægger det lange historiske perspektiv, og fordi den indskriver sig i den moderne teknologi-historiske approach, hvor teknologudviklingen behandles og forklares i snævert samspil med øvrige kultur- og samfundsudviklingstræk. Oven i købet forsøger bogen fortjenstfuldt at overskride det lukkede nationale perspektiv (som endnu præger for megen dansk historieskrivning) ved at relatere den danske udvikling til mere overgribende internationale udviklingstræk inden for området. Her ligger imidlertid også en af bogens største begrænsninger, idet det ikke altid lykkes at etablere en heldig balance mellem opridsningen af den internationale ramme og fastholdelsen af den nationale 'røde tråd', eller mellem vægtningen af de mange politik- og kulturelementer og aktørniveauer. Analysen har til tider lidt for meget 'zapperkarakter'. Det kan der naturligvis være en metodisk-teoretisk pointe i, men det betyder også, at den enkelte analyse ikke altid bliver fulgt til dørs.

Et eksempel på dette er behandlingen af regeringens/Socialdemokratiets holdning til kernekraften i den tidlige periode fra midten af 50'erne til midten af 60'erne. Det er perioden, hvor især ledende socialdemokrater er aktive i bestræbelserne på at sikre Risø ganske betydelige økonomiske ressourcer til indkøb af forsøgsreaktorer. Men analysen kommer ikke rigtig i bund med at forklare den store socialdemokratiske interesse for kernekraftforskningen. Hvorfor gik ledende socialdemokrater så helhjertet ind for en dansk satsning på denne udforskning? Hvorfor fastholdt partiet interessen for projektet i begyndelsen af 60'erne, hvor elværkerne i modsætning til senere var ganske negative over for en kernekraftbaseret? Hvem tilrettelagde partiets Risø- og kernekraftpolitik? Her er vi måske fremme ved det andet hovedproblem ved bogen, som i øvrigt også gælder den 'officielle' Risø-historie. På trods af det udprægede internationale perspektiv er analyserne kun baseret på dansk primært kildemateriale. Hvilken betydning havde for eksempel de amerikanske ønsker om at sælge kernekraftværker til Danmark i første halvdel af 60'erne på den danske regerings/Socialdemokratiets holdning til kernekraftsspørgsmålet? Var der sikkerhedspolitiske aspekter i dette? Disse spørgsmål kunne måske være bedre

belyst, hvis eksempelvis også amerikansk materiale havde indgået i kildegrundlaget.

Disse indvendinger skal imidlertid ikke skjule, som indledningsvis nævnt, at der er tale om vellykket bog, der er ganske ambitiøst konciperet. Flemming Petersen formår på overbevisende og nuanceret vis at redegøre for og forklare, hvorfor Danmark til dato ikke har indført kernekraft. Det er en fascinerende fortælling, der viser, at de samme aktører over tid kunne indtage divergerende holdninger til spørgsmålet, og som demonstrerer, hvordan danske udviklingstræk korrelerede med internationale, men også afveg på fundamentale punkter. Måske er den helt grundlæggende årsag til, at vi ikke fik a-kraft i Danmark, at elværkerne i begyndelsen af 60'erne, da Socialdemokratiet var positivt indstillet, afviste at satse på a-kraft. Som Flemming Petersen understreger, viser det sig, at de socialdemokratiske partiers positive holdning til spørgsmålet har været afgørende i de lande i vores del af verden, som har indført kernekraft. I 1970'erne og 80'erne blev Socialdemokratiet for præget og påvirket af det kulturopprør, der med en blanding af teknologi-skepticisme og græsrodsorganisering satte partiet under pres. Derfor var det Socialdemokratiet, venstrefløjen og de radikale, som i 1985 tog kernekraften ud af den danske energiplanlægning imod borgerlige stemmer.

Den, der kommer for sent til mølle, får som bekendt ikke malet.

Thorsten Borring Olesen